Coronavirus: a cadascú, segons les seves responsabilitats

Cal una reflexió més enllà de les xifres i de les xarxes socials, un punt de partida i de trobada per al que hàgim de construir políticament passada la crisi

Lluc Salellas

Primera videoconferència del Govern espanyol amb els presidents autonòmics, el 12 de març / ACN

Fa dies que Catalunya i l'Estat espanyol lideren la taula mundial d'infectats i de morts pel coronavirus en les primeres jornades de l'epidèmia. Les gràfiques que ens inunden aquests dies així ho indiquen, més enllà d'interpretacions de l'un o de l'altre costat, i en l'espera de l'afectació que pugui tenir el virus a la part sud de l'hemisferi. És per això que sembla lògic que ens plantegem com hem arribat fins aquí, qui ha fet què i què ens hem deixat de fer pel camí com a societat per trobar-nos amb milers de morts de cop i volta. Per això, intento obrir, amb aquest article, una reflexió més enllà de les xifres i de les opinions diàries a les xarxes socials, un punt de partida i de trobada per al que hàgim de construir políticament passada la crisi. **Una panoràmica que serveixi per aprendre i treure conclusions útils, de crítiques i d'autocrítiques**.

Per començar, soc dels que pensen que hi ha una part d'aquesta situació, la de la improvisació, que, amb la política que s'ha fet en els últims anys als estats occidentals, era gairebé inevitable. Ho explico, no ho justifico. És a dir, la priorització absoluta de les necessitats del mercat, més

específicament de les grans fortunes i del sector financer, feien difícil pensar que els governs, per molt progressistes que fossin, es posarien a escoltar científics alertant d'una possible pandèmia que els implicava aturar l'economia si volien realment salvar vides. I crec que cal ser honest i acceptar que el marc de la política europea, capitalista i neoliberal, era i, de fet, és aquest: el de "fucking money man". D'Urtasun a Sánchez i d'Arrimadas a Mas. Portat a l'extrem és el de Trump i el republicanisme nord-americà, **que accepten la mort de milers de persones, gent gran i pobres, per mantenir la maquinària econòmica engegada**. En aquest sentit, el virus ha sacsejat en part un pilar que sustentava l'acció política dels estats, també l'espanyol, i que deia i diu que l'economia, la de les grans empreses, no es pot aturar sota cap circumstància. Una premissa que xoca de valent amb el sentit comú fins al punt que, 20 dies després de la declaració de l'estat d'alarma, el debat sobre què s'atura i què no encara és sobre la taula, perquè la salut encara no és l'única prioritat.

> Qui menys té o es queda sense feina o és qui treballa en primera línia de foc, en el vocabulari del general Villarroya

Si bé aquesta és una realitat que exculpa una part d'allò que ha succeït, hi ha tota una gestió que té a veure amb el passat i amb el present que és bo que puguem debatre, més enllà de la balada de les xarxes socials. I ho dic perquè a Twitter tothom hi posa la seva bandera i ens cal perspectiva davant d'una doble operació de tancament de files amb la gestió feta que em fa ser pessimista si el lideratge polític continua a les mateixes mans. El Govern espanyol, per exemple, diu que ara és el moment de ser acrítics i lleials i acatar absolutament tot el que decideixin, malgrat que algunes de les seves decisions més transcendentals, com ara el no tancament de Madrid o de Catalunya a l'inici de la pandèmia, la compra de tests falsos i el fet de mantenir l'activitat de la construcció i de les fàbriques durant setmanes, han estat **qüestionades per la immensa majoria d'experts i de científics en epidemiologia**. Una decisió de classe on qui menys té o es queda sense feina o és qui treballa en primera línia de foc, en el vocabulari del general Villarroya (cap de l'Estat Major de Defensa). Una nova dosi de classisme, com explicava la filòsofa Marina Garcés fa poc als mitjans de comunicació.

A l'altra banda, el Govern català ha pres la carta de centrar tot el debat en allò que no ha fet el Govern espanyol sense valorar quina ha estat la seva previsió, per exemple, en el material per a sanitaris, educadores o cuidadores o quin model sanitari publicoprivat ha desenvolupat durant anys que ens faci afrontar una crisi a anys llum de les condicions sanitàries públiques dels lands alemanys. Perspectiva de Govern petit. Espereu. No us equivoqueu: això no va de falses equidistàncies. Va d'atorgar a cadascú les seves responsabilitats. I aquí tothom en té i n'ha tingut, sí, a una escala diferent, però n'ha tingut. En aquest sentit, és evident que, en un Estat centralitzat i enmig d'un decret d'alarma, **la gestió i el focus és i ha de ser en el Govern espanyol**. Entre altres coses, **perquè ells són els qui han decidit que fos així**. **Comandament únic i militar.** Alhora, però, hem de ser capaços de mirar què ha passat al nostre país, també amb autocrítica. Només així el debat polític reeixirà sense que quedi enterbolit per la rereguarda dels partits.

Dit això, la gestió feta pel Govern de PSOE i de Podem em sembla erràtica. Les xifres parlen per elles soles, però segurament no es pot valorar tot, com deia al principi, només sobre la base d'això, perquè, de morts, n'hi ha a tot arreu. I aquí és on hi entren dos elements que, en clau política i de perspectiva de cap a on anem, són ben poc estimulants. En primer lloc: l'aval de l'esquerra espanyola a la militarització de la política i de la vida en temps d'emergència, tot oferint el comandament a uns generals que ens volen fer passar la crisi posant les bases d'una societat més policial, mancada de drets i de llibertats, i on la democràcia real sigui encara un punt més lluny a l'horitzó: #JoNoSocSoldat. En segon lloc, el pacte entre el Govern espanyol, els sindicats del 78, la UGT i CCOO, i la gran patronal, que la garantia de salut per a tothom no és l'únic vector a l'hora de prendre les decisions. Una postura que els allunya de l'humanisme i del socialisme i, fins i tot, del

feminisme, si es té en compte que qui està més en primera línia de foc són les dones. Res de nou a can Foment del Treball però que, si més no, hauria d'obrir **reflexions sobre el model d'Estat que promourà aquest Govern, el més "progressista" de la història, passada la crisi**. I més tenint en compte que no hi ha res més a l'esquerra institucional que no siguin unes perifèries, les nacions sense Estat, que han tornat a ser dilapidades en un exemple de la poca creença federal que existeix al PSOE. Dilapidades institucionalment, i també políticament, perquè l'objectiu final del Govern espanyol és fer creure que "no hi ha alternativa" a la seva gestió des d'una perspectiva transformadora, socialment justa i que posi la vida al centre.

> El model de residències de Catalunya i el de Madrid tenen més similituds que diferències, i això no depèn exclusivament de La Moncloa

Una falta de rigor que, com dèiem, també trobem al Palau de la Generalitat, quan no són capaços d'exercir l'autocrítica necessària davant la manca de previsió, tenint en compte que, un mes abans que arribés el coronavirus, científics com el reivindicat Oriol Mitjà ja posaven l'alerta a Madrid i a Barcelona. I aquí podem explicar, per exemple, la situació en què viuen els sanitaris públics reutilitzant material de protecció o la manca de material i de planificació per a centres públics i concertats de joves i d'adolescents tutelats o la situació de precarietat de les residències de gent gran. Perquè el model de residències de Catalunya i el de Madrid tenen més similituds que diferències, i això no depèn exclusivament de La Moncloa. Com amb el model sanitari o la recerca, dos àmbits que Catalunya lidera, però en què no ha aprofitat per situar l'esfera pública al centre, ans al contrari: tradicionalment ha deixat que el mercat prengués el poder dels sectors amb unes conseqüències generals, més enllà de les que vivim ara amb el virus, que han fomentat la desigualtat i la precarietat.

L'altre dia sentia l'actriu Lorena Bernal explicant a 'Lo de Évole' que a Londres hi ha clíniques privades que han tancat les urgències per evitar haver de ser espai d'atenció del coronavirus. No sé si es manté així o no ara mateix; però, en tot cas, aquest somni neoliberal, el d'Artur Mas i de Boi Ruiz, és el que s'ha anat bastint en les últimes quatre dècades arreu del món amb algunes excepcions honroses. I, enmig de tot aquest debat i de crides al "cuidem-nos", **ens hem deixat els infants pel camí**. Desigualtats educatives creixents i, sobretot, nenes i nens de mesos als 12 anys que han de viure sense poder sortir al carrer des de fa més de 15 dies i amb la perspectiva que això s'allargui tot el mes d'abril. I tot, mentre les fàbriques han funcionat al cent per cent. Aspirar a missatges com els de la primera ministra noruega i del primer ministre canadenc, adreçats als infants, acompanyats d'una flexibilitat amb les mesures de confinament per a infants que visquin en habitatges sense espais oberts, no hauria de ser una utopia en temps de distopia. Sincerament.

El que he exposat és un punt de partida d'on som i com s'ha arribat fins aquí, que ens hauria d'ajudar a situar el que afrontarem un cop els hospitals deixin de ser el focus principal d'atenció. Debats que són i seran al centre de l'acció política en les properes setmanes i sobre els quals hauríem de compartir uns mínims: evitar una sortida autoritària de la crisi, situar allò públic i comú al centre per sobre dels beneficis de les grans corporacions, **desenvolupar un model econòmic més proper, comunitari, cooperatiu i equitatiu** i, sens dubte, entendre que l'autodeterminació és un dret que fins que no exercim els catalans i les catalanes interferirà, i amb raó, en qualsevol debat polític, ja que Catalunya i Espanya són comunitats polítiques diferenciades. És senzill estalviar-se que aquest sigui sempre un tema sobre la taula: votem. Com igualment senzill hauria estat estalviar-nos algunes situacions que estem vivint amb un Estat i unes administracions que tinguessin la valentia de dir prou quan la situació s'ho mereix.

Comunitat i justícia, pa, sostre i treball per a tothom: aquesta és la nostra declaració de mínims

Diuen Íñigo Errejón i Álvaro García Linera en el seu últim llibre que els i les revolucionàries han de pensar sempre més en el dia després de les mobilitzacions que en allò que passa mentre hi ha una revolta popular, perquè és l'endemà quan ens acabem jugant les garrofes. Segur que no s'imaginaven que vindria abans una pandèmia que una nova revolució en algun indret del món, però de les seves paraules en trec que ara, per a aquells que volem un món lliure, fet de persones i pobles lliures, on ningú quedi enrere, **val més que comencem a parlar de tots aquests temes**. Abans que el mercat no se'ls faci seus. Comunitat i justícia, pa, sostre i treball per a tothom: aquesta és la nostra declaració de mínims.